భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం 11 అక్టోబర్, 1954

ధీరుభా దేవిసింగ్ గోహిల్

వర్సెస్

బొంబాయి రాష్ట్రము

[అనుబంధ అప్పీళ్లతో]

(మెహర్ చంద్ మహాజన్ సి.జె., మ ఖర్జీ వివియన్ బోస్, జగన్నాధదాస్ మరియు వేంకటరామ అయ్యర్ న్యాయమూర్తులు)

భారత రాజ్యాంగం (మొదటి సవరణ) చట్టం, 1951, ఆర్టికల్ 31-బి - భారత ప్రభుత్వచట్టం, 1935 (25 మరియు 26 జియో. 5 సిహెచ్. 42), సెక్షన్ 299 - బాంబే తాలుకుదారీ పదవీకాల రద్దు చట్టం, 1949 (బాంబే చట్టం LXII ఆఫ్ 1949) - రాజ్యాంగానికి విరుద్ధంగా ఉందా?

నిర్ణయించారు, 1951లో మొదటి సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగంలో చేర్చబడిన ఆర్టికల్ 31-బి ని అమలు చేసిన దృష్ట్యా ఈ చట్టాన్ని ప్రత్యేకంగా 4 వ అంశంగా తొమ్మిదో షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న దృష్ట్యా భారత రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన ప్రాథమిక హక్కులను హరించడం లేదా సంక్షిప్తం చేసింది అనే కారణంతో బాంబే తలూకుదారీ పదవీకాల రద్దు చట్టం, 1949 (బాంబే చట్టం LXII ఆఫ్ 1949) చెల్లుబాటును ప్రశ్నించలేము.

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31-బిలో ఉపయోగించిన భాష పై బాంబే చట్టం LXII ఆఫ్ 1949 చెల్లుబాటును భారత ప్రభుత్వచట్టం, 1935 లోని సెక్షన్ 299 కి సవాలు చేయలేము .

బీహార్ రాష్ట్రం v మహారాజాధిరాజా సర్ కామేశ్వర్ సింగ్ ఆఫ్ దర్భంగా మరియు ఇతరులు ([1952] ఎస్. సి. ఆర్. 889) విశిష్టమైనది.

సివిల్ అప్పీలు అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీళ్ల నంబరు. 188, 188(ఎ), 188(బి) మరియు 188(ఇ) ఆఫ్ 1952.

సివిల్ అప్లికేషన్స్ నంబరు. 409, 410, 411 మరియు 780 ఆఫ్ 1951 లో 1951 డిసెంబర్ 6వ తేదీ నాటి బాంబే హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 133(1) (సి) ప్రకారం అప్పీళ్లు.

సి. జి. శాస్త్రి మరియు నౌనిత్ లాల్ సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 188 ఆఫ్ 1952 లో అప్పీలుదారు తరపున.

ఎన్. సి. చటర్జీ (ఓంకార్ నాథ్ శ్రీవాస్తవ, రాజీందర్ నారాయణ్, అతనితో పాటు) సివిల్ అప్పీళ్ల నంబరు. 188(ఎ), 188(బి), 188(ఇ)లలో అప్పీలుదారు తరపున.

ఎం. సి. సెతల్వాద్, భారత అటార్నీ-జనరల్, సి. కె. దఫ్తరీ, భారత సొలిసిటర్-జనరల్ (పోరస్ ఎ. మెహతా, వి. జి. గోఖలే, వారితో పాటు) అన్ని అప్పీళ్లలో ప్రతివాదుల తరఫున.

1954. అక్టోబర్ 11. కోర్టు తీర్పును వెలువరించినది జగన్నాథదాస్ న్యాయమూర్తి – ఇవి రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 133(1) (సి) ప్రకారం ఆర్టికల్ 226 కింద కొన్ని దరఖాస్తులను పరిష్కరిస్తూ ఇచ్చిన తన ఉమ్మడి తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా బొంబాయి హైకోర్టు ఇచ్చిన ప్రత్యేక అనుమతితో అప్పీళ్లు. ఈ అప్పీళ్లలో ఇమిడి ఉన్న చిన్న అంశం ఏమిటంటే, బాంబే తాలూక్దారీ కాలపరిమితి రద్దు చట్టం, 1949, (ఇకపై చట్టం అని సూచిస్తారు) చట్టంలో చెల్లుబాటు అవుతుందా. ఆక్షేపించబడిన చట్టం , దాని పేరు సూచించినట్లుగా , బొంబాయిలో తాలూక్దారీ పదవీకాలాన్ని రద్దు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ చట్టం రూపొందించారు.

ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 3 ప్రకారం ఈ చట్టం అమల్లోకి వచ్చిన తేదీ నుంచి తాలూక్దారీ కాలపరిమితి ఉన్నచోట దాన్ని రద్దు చేసినట్లుగా పరిగణిస్తారు. సెక్షన్ 5(1)(ఎ) ప్రకారం బాంబే ల్యాండ్ రెవెన్యూ కోడ్ నిబంధనలు, దాని కింద రూపొందించిన నియమాలకు అనుగుణంగా అన్ని తాలూక్దారీ భూములకు భూపన్ను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. సెక్షన్ 6 ప్రకారం తాలూక్దారీ పరిధిలో ఉండి, తాలూక్దార్ కు చెందిన ఆస్తులన్నీ ప్రభుత్వానికి చెందిన ఆస్తిగా, ఆ ఆస్తిలో తాలూక్దార్ కు ఉన్న అన్ని హక్కులు రద్దయినవిగా పరిగణించబడతాయి. అలా సంక్రమించిన ఆస్తికి, అలా రద్దయిన హక్కులకు సంబంధించి నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి సెక్షన్ 7 వీలు కల్పిస్తుంది. ఆ పరిహారాన్ని అంచనా వేసి మంజూరు చేసే సూత్రాలను, విధానాన్ని కూడా ఇది నిర్దేశిస్తుంది. సెక్షన్ 7 లేదా చట్టంలోని ఏదైనా ఇతర సెక్షన్‌లోని నిబంధనల పరిధిలోకి రాని, ఆపివేయబడిన ఏదైనా హక్కులకు సంబంధించి భూసేకరణ చట్టంలోని నిబంధనలకు సంబంధించి చెల్లించాల్సిన పరిహారాన్ని సెక్షన్ 14 అందిస్తుంది. ఇవి స్థూలంగా ప్రస్తుత ప్రయోజనానికి సంబంధించిన ఆక్షేపించబడిన చట్టంలోని ప్రధాన లక్షణాలు.

ఈ నిబంధనలకు సంబంధించి చట్టం చెల్లుబాటు పై దాడి ఏమిటంటే, ఈ చట్టం దోపిడీకి సంబంధించినది, ఇది ఏ ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కాదు మరియు అది అందించే పరిహారం భ్రమ. ఇప్పుడు ఒక ప్రజా ప్రయోజనానికి సంబంధించినంత వరకు, ఈ చట్టం వల్ల ప్రభావితమైన రకాన్ని రద్దు చేయడం ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కాదనే వాదనను కొనసాగించడం చాలా ఆలస్యమైంది. కాబట్టి, ఈ చట్టం కల్పించిన పరిహారాల యొక్క భ్రమ స్వభావం గురించి మాత్రమే తీవ్రమైన వాదన ఉంది. ఈ చట్టాన్ని 1949లో బొంబాయి శాసనసభ ద్వారా ఆమోదించబడినది అని గమనించవచ్చు. ఇది 1950 జనవరి 18 న గవర్నర్ జనరల్ ఆమోదం పొందింది మరియు 1950 జనవరి 24 న

గెజిట్ చేయబడింది. భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1935లోని సెక్షన్ 299లోని నిబంధనలను ఉల్లంఘించారనే ఆరోపణపై హైకోర్టులో జరిగిన దాడి ఈ విధంగా ఉంది:

"(1) బ్రిటిష్ ఇండియాలో చట్టం ద్వారా తప్ప ఏ వ్యక్తి తన ఆస్తిని కోల్పోకూడదు.

(2) కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర చట్టసభలకు, ఏదైనా భూమి, లేదా ఏదైనా వాణిజ్య లేదా పారిశ్రామిక సంస్థ లేదా ఏదైనా కంపెనీలో లేదా ఏదైనా వాణిజ్య లేదా పారిశ్రామిక సంస్థ యొక్క ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం సేకరించడం తప్పనిసరి చేసే ఏ చట్టాన్ని చేసే అధికారం ఉండదు, స్వాధీనం చేసుకున్న ఆస్తికి నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి చట్టం వీలు కల్పిస్తే లేదా నష్టపరిహార మొత్తాన్ని నిర్ణయించబడే సూత్రాలను మరియు పద్ధతిని నిర్దేశిస్తే తప్ప."

రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31 లోని క్లాజ్ (6) ప్రకారం రాష్ట్రపతి నుంచి ధ్రువీకరణ పత్రాన్ని పొందిన రాజ్యాంగ విరుద్ధం అనే సవాలు నుంచి రక్షణ పొందే చట్టం ఇది అని, అయితే అది జరగనందున భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 ఉల్లంఘనకు సంబంధించి దాని సవాలుకు బాధ్యత ఉంటుందని హైకోర్టులో వాదించారు. హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు ప్రస్తుత రాజ్యాంగంలోని ఏ విధమైన నిబంధనల ప్రకారంనైనా ఈ చట్టం ఎలాంటి దాడికి అతీతమైనదా కాదా అనే ప్రశ్న జోలికి వెళ్లకుండా, సవాలు యొక్క యోగ్యతలను పరిగణనలోకి తీసుకుని, ఈ చట్టం ప్రజాప్రయోజనం కోసమేనని, ఇచ్చిన పరిహారం భ్రమ లేదా అన్యాయమైనది కాదని, తదనుగుణంగా భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299లోని నిబంధనల ఉల్లంఘన జరగలేదని తేల్చిచెప్పారు.

ఇది ఆర్టికల్ 31లోని క్లాజ్ (6) ప్రకారం రాష్ట్రపతి ధ్రువీకరణ కోసం సమర్పించాల్సిన చట్టం, అలాంటి కోర్స ఏదీ అవలంబించలేదన్నది వాస్తవం. అయితే రాజ్యాంగంలోని తొమ్మిదో షెడ్యూలులోని అంశం (4) లో పేర్కొన్న చట్టాల్లో ఈ చట్టం ఒకటి మరియు 1951లో మొదటి సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగంలో చేర్చిన ఆర్టికల్ 31-బి ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"ఆర్టికల్ 31-A లో ఉన్న నిబంధనల సాధారణతకు పక్షపాతం లేకుండా, తొమ్మిదవ షెడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న చట్టాలు మరియు నిబంధనలు లేదా దానిలోని ఏవైనా నిబంధనలు చెల్లుబాటు కానివిగా పరిగణించబడవు లేదా

ఎప్పుడూ చెల్లుబాటు కానివిగా మారవు. అటువంటి చట్టం, నియమం లేదా నిబంధన ఈ భాగంలోని ఏవైనా నిబంధనలకు విరుద్ధం , లేదా తీసివేయడం లేదా సంక్షిప్తీకరించడం , మరియు ఏదైనా కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ యొక్క ఏదైనా తీర్పు, డిక్రీ లేదా ఉత్తర్వు ఉన్నప్పటికీ, పేర్కొన్న ప్రతి చట్టాలు మరియు నిబంధనలు , దానిని రద్దు చేయడానికి లేదా సవరించడానికి ఏదైనా సమర్థ చట్టసభ అధికారానికి లోబడి, అమలులో కొనసాగుతాయి.”

కాబట్టి పై సవరణ ద్వారా, ఈ చట్టాన్ని ప్రత్యేకంగా తొమ్మిదవ షెడ్యూలులో పొందుపరచడం ద్వారా, ఈ చట్టంలోని నిబంధనలు ఈ విధమైన దాడి నుండి మినహాయించబడాలని స్పష్టంగా మరియు నిస్సందేహంగా ఉద్దేశించబడినట్లు మనకు అనిపిస్తుంది. అయితే అప్పీలుదారుల తరఫు గౌరవ న్యాయవాదులు అందుకు విరుద్ధంగా ముందు గట్టిగా వాదించారు. తొమ్మిదవ షెడ్యూలులోని మొదటి అంశమైన బీహార్ భూసంస్కరణల చట్టం, 1950 (బీహార్ చట్టం XXX ఆఫ్ 1950) యొక్క చెల్లుబాటును రాజ్యాంగం యొక్క మొదటి సవరణ చేసిన తరువాత ఈ న్యాయస్థానంలో సవాలు చేయడానికి అనుమతించబడిందని, వాస్తవానికి ఈ కోర్టు అందులోని కొన్ని నిబంధనలు చెల్లవని పేర్కొందని ఆయన పేర్కొన్నారు. నిస్సందేహంగా ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ఈ విషయాన్ని తెలియజేస్తుంది. రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక హక్కుల ఉల్లంఘనకు సంబంధించి ఆర్టికల్ 31-బి ద్వారా రక్షణ కల్పించినప్పటికీ సవాలును అనుమతించారు మరియు అమలు చేశారు. అయితే ఈ తీర్పును క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తే, ఆక్షేపించిన చట్టంలోని కొన్ని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి చట్టసభకు ఉన్న సామర్థ్యానికి సంబంధించిన సవాలు అని తెలుస్తుంది, ఇది మెజారిటీ కోర్టు అభిప్రాయం ప్రకారం, శాసన అధికారాన్ని ఉపయోగించడంలో మోసం చేసే స్వభావం కలిగి ఉంది. (*బీహార్ రాష్ట్రం v మహారాజాధిరాజా సర్ కామేశ్వర్ సింగ్ ఆఫ్ దర్భంగా మరియు ఇతరులు* ([1])). ఆర్టికల్ 31-బి కింద రక్షణ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనల ఆధారంగా సవాలుకు మాత్రమే పరిమితమైందని, అందువల్ల ఒక ప్రత్యేకమైన ప్రాతిపదికపై, అంటే, భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 నిబంధనలను ఉల్లంఘించడం, సవాలును ముందుకు తీసుకురావడానికి ఆయనకు స్వేచ్ఛ ఉందని గౌరవ న్యాయవాది కోరారు. ఆర్టికల్ 31లోని ఆర్టికల్ 31-బి, క్లాజ్ (6) మధ్య భాషలోని వ్యక్తీకరణాన్ని ఆయన ప్రస్తావించారు, ఇది భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) నిబంధనలను ఉల్లంఘించడాన్ని సూచిస్తుంది. ఆర్టికల్ 31-బి ని చాలా సంకుచితంగా చూడటం మనకు కనిపిస్తుంది. ఆర్టికల్ 31-బి రక్షణ కల్పించేది రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ IIIలోని "నిబంధనలను ఉల్లంఘన" మాత్రమే కాదు , కానీ

ఆక్షేపించిన చట్టం "ఈ భాగంలోని ఏవైనా నిబంధనలు ప్రదానం చేసిన ఏవైనా హక్కులకు విరుద్ధంగా లేదా హరించడం లేదా సంక్షిప్తీకరించడం" అనే ప్రాతిపదికపై దాడి. రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ III ద్వారా ఒక వ్యక్తికి లభించిన హక్కులలో ఒకటి, అతని ఆస్తిని కేవలం ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం మాత్రమే స్వాధీనం చేసుకునే మరియు అటువంటి సేకరణకు అధికారం ఇచ్చే చట్టం కింద మరియు చట్టం ద్వారా నిర్ణయించబడిన లేదా చట్టం నిర్దేశించిన సూత్రాల ద్వారా నియమం తీరించబడే పరిహారాన్ని పొందే హక్కు. భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 ప్రకారం గతంలో ఆ వ్యక్తికి కల్పించిన హక్కు కూడా ఇదే. ఆ హక్కును ఉల్లంఘించారనే ఆరోపణపై ఆధారపడి ఈ ఆక్షేపించిన చట్టం చెల్లుబాటుపై ఇప్పుడు సవాలు విసిరారు. భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 ప్రకారం చట్టసభల అధికారాన్ని పరిమితం చేసే విధంగా, దాని సామర్థ్యంపై నియంత్రణగా వ్యవహరించే విధంగా ఈ హక్కును పరిరక్షించినప్పటికీ , ఈ హక్కు ఉల్లంఘనకు సంబంధించి సవాలు తప్ప మరేమీ కాదు.

భారత ప్రభుత్వ చట్టం ప్రకారం చట్టసభల సామర్థ్యానికి సంబంధించిన నిబంధన కూడా బాధిత వ్యక్తి ప్రాథమిక హక్కు స్వభావంలో స్పష్టంగా ఉంది. ఈ విషయం భారత రాజ్యాంగ సంస్కరణపై సంయుక్త పార్లమెంటరీ కమిటీ నివేదిక, సంపుటి 1, భాగం 1, పేరాగ్రాఫ్ 366 మరియు 369 లో వెల్లడైంది. అయితే రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ III ప్రదానం చేసిన ప్రాథమిక హక్కు ఉల్లంఘనను మాత్రమే ఆర్టికల్ 31-బి పరిరక్షిస్తుందని, ఈ హక్కును రాజ్యాంగం ప్రదానం చేయదని చెప్పలేమని పేర్కొన్నారు. ఈ వాదనతో మేం ఏకీభవించలేం. భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299 ప్రకారం చట్టసభల సామర్థ్యాన్ని సంకెళ్ల రూపంలో పొందిన, వ్యక్తులకు ప్రాథమిక హక్కు అయిన సంబంధిత హక్కును ప్రస్తుత రాజ్యాంగంలో గుర్తించిన ఇతర ప్రాథమిక హక్కులతో పాటు ప్రాథమిక హక్కుగా అధికారిక కేటగిరీలోకి ఎత్తివేసిన సందర్భం ఇది. అందువల్ల ఈ రాజ్యాంగం ద్వారా మొదటిసారిగా పొందిన ఇతర ప్రాథమిక హక్కులతో పాటు గతంలో ఉన్న ఈ హక్కును సమూహపరచేటప్పుడు ప్రదానం చేయడంలో అనుచితం ఏమీ లేదు. రాజ్యాంగం ద్వారా ప్రదానం చేసిన ప్రాథమిక హక్కులుగా, ఆర్టికల్ 31 బి యొక్క పదబంధాలలో గమనించవలసిన ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, రక్షణ అనేది కొన్ని నిబంధనల ఉల్లంఘనకు వ్యతిరేకంగా మాత్రమే కాదు, కొన్ని హక్కులను రాజ్యాంగ

విరుద్ధమైన సంక్షిప్తీకరణ అనే ఆధారంగా దాడి చేయడం . ఒక చట్టం ద్వారా కొత్త రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలను ఉల్లంఘించి ఈ హక్కులను తొలగించినంత వరకు మాత్రమే ఆర్టికల్ 31-బి రక్షణ కల్పిస్తుందిగాని ఒక చట్టం ద్వారా రద్దు చేయబడిన భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 299ను ఉల్లంఘించి వాటిని తీసివేసినప్పుడు కాదు అని పరిగణించడం అహేతుకం. తొమ్మిదవ షెడ్యూలు లో పేర్కొన్న ప్రతి ఒక్క చట్టాన్ని రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ III కింద పొందుపరిచిన ఏదైనా ప్రాథమిక హక్కుల ఉల్లంఘన కారణంగా ఏదైనా సవాలు నుండి రక్షించడం రాజ్యాంగ ఉద్దేశం, 'అవి ముందుగా ఉన్నవా లేదా కొత్త హక్కులా అనే దానితో సంబంధం లేకుండా, ఆర్టికల్ 31-బి యొక్క చాలా స్పష్టమైన భాష ద్వారా ఎటువంటి సందేహం లేదా ప్రశ్నకు అతీతంగా ఉంచబడింది, ఇది సూచించిన హక్కుల ఉల్లంఘన కారణంగా మరియు "ఏదైనా కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ యొక్క ఏదైనా తీర్పు, డిక్రీ లేదా ఉత్తర్వు ఉన్నప్పటికీ" నిర్దేశిత చట్టాలలోని ఏ నిబంధనలు చెల్లవని లేదా ఎప్పటికీ చెల్లనివిగా పరిగణించబడవని లేదా ఎప్పుడూ చెల్లుబాటు కానివిగా మారవు అని ప్రకటిస్తుంది. "పేర్కొన్న ప్రతి చట్టం లేదా నిబంధనలు, దానిని రద్దు చేయడానికి లేదా సవరించడానికి ఏదైనా సమర్థవంతమైన చట్టసభ అధికారానికి లోబడి, అమలులో ఉంటాయి" అనే సానుకూల ప్రకటన కూడా ఆ ఉద్దేశ్యాన్ని నొక్కి చెప్పింది.

అందువల్ల బాంబే తాలూకాదారీ కాలపరిమితి రద్దు చట్టం 1949 చెల్లుబాటును పేర్కొన్న కారణాలతో సవాలు చేయడం కుదరదని మేము స్పష్టంగా అభిప్రాయపడుతున్నాము . అందువల్ల అప్పీళ్లు ఖర్చులతో కొట్టివేయాలి. ఒక సెట్ ఖర్చులు.

అప్పీళ్లు కొట్టివేయబడ్డాయి.

———